

Lakialoite LA 52/2018 vp

Sari Essayah kd ym.

Lakialoite laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittä- vissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tämä lakialoite on rinnakkaislakialoite hallituksen esitykselle HE 188/2018 vp (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi).

Tässä lakialoitteessa esitetään, että lähetys- ja kehitysyhteistyön luonteesta johtuen asumisperusteisen sosiaaliturvan määräytymisessä lähetystyötä ja kehitysyhteistyötä tekevät henkilöt rinnastetaan jatkossakin Suomessa asuviin henkilöihin ajallisesti rajoittamattoman ajan eikä enimmäisaikaa rajata hallituksen esityksessä esitetyn mukaisesti viiteen vuoteen. Lakialoitteessa esitetty muutos kohdistuu hallituksen esityksen 1. lakiehdotukseen, jossa esitetään säädettäväksi laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa, ja tarkemmin ottaen sen 3 luvun 12 §:ään.

PERUSTELUT

Hallituksen esityksessä (HE 188/2018 vp) ehdotetaan säädettäväksi uusi laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa. Laissa säädettäisiin henkilön asumista ja työskentelyä koskevista edellytyksistä ja sitä sovellettaisiin muun muassa tilanteisiin, joissa sosiaaliturvatuuden maksamisesta päätettäessä joudutaan Suomesta ulkomaille liikkuneen henkilön osalta ratkaisemaan, pidetäänkö henkilöä työntekijänä tai asuuko hän Suomessa. Esitykseen sisältyy ehdotus, jonka mukaan lähetettyinä työntekijöinä lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöiden Suomessa asuviin henkilöihin rinnastamisen enimmäisaika lyhenisi hallituksen esityksen nojalla viiteen vuoteen. Tällä hetkellä voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole edellä mainittujen työntekijöiden osalta enimmäisaikarajaa.

Esitys on hankala monestakin syystä. Se vaikeuttaa tarpeettomasti lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijöiden asemaa ja elämän järjestämistä kehitysmaissa sekä näin myös heikentää lähetys- ja kehitysyhteistyötä. Lainsäädäntömuutoksen myötä lähetys- ja kehitysyhteistyöntekijät joutuisivat tulemaan kotimaahan viiden vuoden jälkeen vähintään puolen vuoden ajaksi, jotta oikeus Suomen sosiaaliturvaan säilyisi. Usein tuon ajan he joutuisivat olemaan pätkätöissä tai jopa Suomen

Lakialoite LA 52/2018 vp

sosiaaliturvan varassa. Jos oleminen kohdemaassa kuitenkin jatkuu viiden vuoden jälkeen taot-ta, heidän asemansa muuttuisi radikaalisti.

Kun yli 5 vuotta ulkomailla työskenteleviä henkilöitä on arviolta 1 800, vuonna 2018 vanhemman mukana yli 5 vuotta ulkomailla olevia lapsia, jotka kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan, on 100. Esityksen mukaan näiden perheiden lapsilisiä leikattaisiin 400 000 euroa vuodessa. Jos lähettiperheelle syntyy lapsi työalueen sairaalassa, hänelle ei voida hakea Kelasta mitään kustannuksia. Vakuutuskaan ei korvaa, koska raskaus ei ole sairaus. Jos lähetti sairastuu kolmansissa maissa, hän saa saman korvauksen, jonka olisi saanut, jos olisi saanut hoitoa Suomen yksityises-sä terveydenhuollossa, sekä korvausta maksetaan ulkomailla ostetuista lääkkeistä. Suurimman osan kuluista korvaa komennusmatkavakuutus, mutta komennusmatkavakuutuksen ehtona on henkilön kuuluminen Suomen sosiaaliturvan piiriin. Vakuutus ilman Suomen asumisperusteista sosiaaliturvaa nousisi merkittävästi.

Suomen lähetysseuran mukaan esityksen mukaisen määräajan asettaminen lisäisi määräaikaisia työsuhteita ja haittaisi rekrytointia. Järjestön ulkomaankomennukset kestävät yleensä pitkään, koska työtehtävät vaativat hyvää paikallisen kielen ja kulttuurin tuntemusta. Komennuksella ole-via työntekijöitä jouduttaisiin turhaan kutsumaan Suomeen vain, jotta työntekijät säilyisivät Suo-men sosiaaliturvan piirissä. Esityksellä on myös merkittäviä taloudellisia vaikutuksia sekä lähet-tiperheille että lähettiläisille organisaatioille, kuten Fidalle ja Lähetysseuralle. Painava peruste ai-काराजान poistamiselle on se, että sen asettaminen ei ole tarkoituksenmukainen lähetys- ja kehitys-yhteistyön tavoitteiden toteutumisen kannalta, sillä viiden vuoden aikaraja heikentää pitkäjänteis-tä ja jatkuvuutta edellyttävää lähetys- ja kehitysyhteistyötä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—11 §

(Kuten HE 188/2018 vp)

Lakialoite LA 52/2018 vp

12 §

Työskentely ja opiskelu ulkomailla

Suomessa asuvan henkilön asemassa pidetään edelleen asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa enintään viiden vuoden ajan ulkomailla oleskelevaa henkilöä, joka on:

- 1) suomalaisen työnantajan Suomesta ulkomaille lähettämä lähetetty työntekijä;
- 2) suomalaisen työnantajan ulkomailla palvelukseensa ottama työntekijä;
- 3) päätoiminen tutkija tai apurahansaaja.

(2—5 mom. kuten HE 188/2018 vp)

Tässä pykälässä säädettyä viiden vuoden aikarajaa ei sovelleta lähetettyyn työntekijään, joka on Suomessa rekisteröidyn lähetysjärjestön, seurakunnan tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdistyksen ulkomaille lähettämä työntekijä, joka on kyseisen työnantajan lähettämä ja tämän palveluksessa lähetystyön ajan, eikä ulkomailla työskentelevään kehitysyhteistyöntekijään, vaan nämä työntekijät ovat Suomessa asuvan henkilön asemassa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä sovellettaessa rajoittamattoman ajan riippuen työskentelyjakson pituudesta.

13—19 §

(Kuten HE 188/2018 vp)

2.—15. laki kuten HE 188/2018 vp

Helsingissä 18.10.2018

Sari Essayah kd
Päivi Räsänen kd
Peter Östman kd
Antero Laukkanen kd
Sari Tanus kd
Toimi Kankaanniemi ps